

ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΟΣ ΙΑ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1910

Αριθ. 5.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

‘Ανακοίνωσις τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῶν Δημοσίων Ἐργων κ. Δ. Καλλία εἰς τὸ ἐν Βρυξέλλαις Διεθνὲς Συνέδριον τῶν δδῶν, περὶ νέου ὀδοστρώματος μὴ παραγόντος κονιορτόν.

Ἡ Ἑλληνικὴ σμύρις, δύμιλία γενομένη ἐν τῷ Διεθνεῖ Συνεδρίῳ τῆς μεταλλείας, μεταλλουργίας, ἐφηρμοσμένης μηχανικῆς καὶ ἐφηρμοσμένης γεωλογίας ἐν Düsseldorf 1910 ὑπὸ Σ. Α. Παπαβασιλείου.

Συμβολὴ εἰς τὴν θεωρίαν τῶν γραμμικῶν ἔξισώσων μετασχηματισμοῦ ἐν τῇ Ἡλεκτροδυναμικῇ κατὰ τὴν νέαν ἀρχὴν τῶν σχετικῶν κινήσεων ὑπὸ Αθ. Καραγιανίδου.

‘Υπολογισμὸς τῶν ἐπὶ πολλῶν ὑποστηριγμάτων στηριζομένων εὐθείῶν δοκῶν ὑπὸ Γ. Β. Γράβαρη.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῶν Δημοσίων Ἐργων κ. Δ. Καλλία εἰς τὸ ἐν Βρυξέλλαις Διεθνὲς Συνέδριον τῶν δδῶν, περὶ νέου ὀδοστρώματος μὴ παραγόντος κονιορτόν.

‘Αρχόμεθα δημοσιεύοντες μετάφρασιν τῆς γαλλιστὶ γενομένης ἀνακοινώσεως τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῶν Δημ. Ἐργων κ. Δ. Καλλία εἰς τὸ ἐν Βρυξέλλαις Διεθνὲς Συνέδριον τῶν δδῶν, περὶ τοῦ ὅπερ ἀντοῦ ἐφευρεθέντος νέου ὀδοστρώματος, σκωριούχου - πισσομακαδάμ (scorie-tarmacadam) δι’ ὅπερ ἡ Γαλλικὴ Κυβερνητικὸς τοῦ ἀπένειμεν ἐσχάτως δίπλωμα ἐφευρέτου.

Ἡ ἀνακοίνωσις στηρίζεται ἐπὶ ἐπιτυχῶν πειραμάτων γενομένων πρὸ ἔτους ἐπὶ τῆς Λεωφόρου Συγγροῦ. Αἱ ἐν τῷ Διεθνεῖ τούτῳ Συνεδρίῳ κρίσεις τῶν ἐγκριτοτέρων μηχανικῶν τοῦ κόσμου, ὡς καὶ αἱ ἀποφάσεις τῶν Κυβερνητικῶν τῶν διαφόρων Κρατῶν, παρ’ ὅν τὸν ἔλεγ-

χον μετὰ θάρρους τιμῶντος αὐτὸν, ὑποβάλλεται διὰ Καλλίας, θέλοντοι φίψει ἀφιεπὸν φῶς ἐπὶ τε τοῦ πρωτοφανοῦς, καὶ πρακτικοῦ τῆς ἐφευρέσεως, ὥστε πᾶσα κρίσις ἡμῶν νὰ εἴναι ἀπὸ τοῦδε πρόωρος. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι τὸ πρὸ ἔτους στρωθὲν διὰ τοῦ συστήματος τούτου μικρὸν τιμῆμα τῆς Λεωφόρου Συγγροῦ εἶναι ἐντελῶς ἄφθαρτον· ὅπου δὲ δὲν ὑπάρχει φθορὰ τοῦ ὑλικοῦ, δὲν ὑπάρχει καὶ κονιορτός. ‘Εννοεῖται ὅτι διὰ ἐπικαθήμενος κονιορτὸς τῆς μεταφορᾶς (roussiere d’apport) δὲν σχετίζεται μὲ τὴν ποιότητα τοῦ ὀδοστρώματος.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

‘Η Ἑλλὰς μετὰ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος παρακολουθεῖ τὰ ὑπὸ διακεκριμένων μηχανικῶν τοῦ κόσμου γινόμενα πειράματα πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς τελειοποίησεως, ἢ τῆς ἀντικαταστάσεως τῆς ἀρχαίας ὁδοῦ μακαδάμ δι’ ἐιέρας, ἵνα προσαρμόζεται εἰς τὴν νέαν μηχανικὴν κίνησιν εἰς ἣν κατὰ τὸν τελευταίον τούτους χρόνους ὑπόκειται ἢ ὁδός. Είναι ἀληθὲς ὅτι τὸ παλαιὸν ὁδόστρωμα μακαδάμ ἐπήρχει μέχρι τοῦδε εἰς τὴν διὰ τῶν ὑπῶν ἀποκομένην κίνησιν τῶν ὀχημάτων μὲ ταχύτητα 5—10 χιλιομέτρων καθ’ ὥραν τελείως ἐξυπηρετησαν τὴν συγκοινωνίαν τῆς ἀνθρωπότητος ἐπὶ ἔνα καὶ ἡμίσιον αἰώνα. Είναι δῆμος ἐπίσης προφανές, ὅτι τὸ παλαιὸν τοῦτο ὁδόστρωμα δὲν ἐπαρκεῖ ἡδη διὰ τὴν μηχανικὴν κίνησιν, ἐξικνούμενην ἐν τοῖς αὐτοκινήτοις εἰς τὴν ταχύτητα 50, 100, καὶ πλέον χιλιομέτρων καθ’ ὥραν.

‘Ἐν Ἑλλάδι τὰ αὐτοκίνητα δὲν ἐπληθύνθησαν βεβαίως εἰς ἀριθμὸν δικαιολογοῦντα τὴν λῆψιν μέτρων πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ὑπὸ τούτων παραγομένης φθορᾶς τῶν δδῶν. ‘Εξ ἀλλού δῆμος ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἴδια ἐν Ἀθήναις καὶ τοῖς περιχώραις, ἀφ’ ἔτους μὲν ἐνεκα τοῦ ξηροῦ, θερμοῦ, καὶ ἀνεμώδους κλίματος, ἀφ’ ἐτέρου δὲ τῆς εὐθρίπτου συστάσεως τῶν διὰ τὴν κατα-

σκευήν τῶν ὁδῶν χρησιμοποιουμένων σκύρων, ὑποκείμενα εἰς συχνὸν κονιορτόν, τοῦ ὅποιον ἡ ἔξαλεψις εἶναι ἡ θερμοτέρα εὐχῆ, καὶ ἐπιθυμία τῶν κατοίκων.

Τούτου ἔνεκα τὸ ἐν τοῖς Δ. Συνεδρίοις τῶν ὁδῶν τεθὲν ἡγέτημα τῆς τελειοποιήσεως τῶν καταστρωμάτων τῶν ὁδῶν δόπερ δύναται καθ' ἡμᾶς νὰ συνοψισθῇ ὡς ἔξης ἀντικατάστασης τοῦ παλαιοῦ μακαδάμ δι' ἐτέρου ἀπλοῦ τὴν κατασκευὴν ὡς ἐκεῖνο, ἀντέχοντος εἰς τὴν νέαν μηχανικὴν κίνησιν, ἐλαστικοῦ, ἐπίσης εὐώνου, καὶ μὴ παράγοντος κονιορκτόν, ἥκυρος τὴν προσοχὴν μον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ 1ου ἐν Παρισίοις Δ. Συνεδρίου τοῦ 1908, εἰς δὲ εἰχον τὴν τιμὴν νὰ ἀντιρροσπεύσω τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν. Διότι τὰ ἔξ ἀσφάλτου, χυτῆς ἡ πεπιεσμένης ἐκ κυβολίθων, πλακῶν, πλίνθων ὀπτῶν, ἔχουσαν κτλ. τοιაυτα καταστρώματα, ἔχουσι μὲν τὴν ἀπαιτούμενην ἀντοχήν, ἀλλὰ εἶναι τδοῦστον δαπανηρά, ὥστε ἡ γενίκευσις αὐτῶν προσκρούει εἰς ἀνυπερβλήτους οἰκονομικοὺς λόγους.

Μεταξὺ τῶν διαφόρων ὁδοστρωμάτων τῆς κατηγορίας ταύτης τῶν ἀπλῶν, καὶ εὐώνων, καὶ μὴ παραγόντων κονιορτόν, τὰ ὅποια ἐπροτάθησαν παρὰ ἔξοχων μηχανικῶν, λαμβάνω τὸ θάρρος, βασιζόμενος ἐπὶ τῶν ἐπιτυχῶν πειραμάτων μον, νὰ προτείνω διὰ τῆς παρούσης ἀνακοινώσεως, ἐν νέον σύστημα κατασκευῆς, καὶ συντηρήσεως τῶν ὁδῶν, δίδον ὁδόστρωμα στερεότατον, κυριολεκτικῶς ἀφθαρτον, μὴ παράγον κατὰ συνέπειαν κονιορτόν, καὶ συνάμα κατασκευῆς ἀπλῆς, καὶ εὐώνου.

Τὸ νέον τοῦτο ὁδόστρωμα ἀποτελεῖται ἐκ τῆς, μεταλλικῆς βάσεως σκωρίας, τῆς προερχόμενης ἐκ τῆς ἔκκαμψεως τοῦ γαληνίτου διὰ τὴν ἔσαγωγὴν τοῦ μολύβδου, τεθωανμένης εἰς σκύρος 0,02—0,05, ἀναμεμρυμένης μετὰ πισσώδους, ἡ ἀσφαλτώδους παρασκευάσματος, ἡ ἀσφαλτικοῦ ὄλικοῦ.

Κατασκευάζονται δὲ ὡς θέλομεν λεπτομερέστερον κατωτέρῳ ἀναφέρει διὰ τοῦ μίγματος τούτου ὁδοστρώματα 1^{ον}) Συνήθους μακαδάμ, μὲ κατ' ἐπιφάνειαν πισσοκονίασιν (goudronnage superficiel). 2^{ον}) Σκωριούχον-πισσομακαδάμ (scorie-tarmacadam). 3^{ον}) Όπλισμένης διὰ σκωρίας χυτῆς ἀσφάλτου (asphalte armé et coulé). 4^{ον}) Πισσομακαδάμ (insitu) κλ.

Τὰ ἐν χρήσει ἡδη, εἰς μικρὰν πάντοτε κλίμακα, πισσομακαδάμ, εἶναι μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς κατηγορίας, ἵτοι ἀποτελοῦνται ἔξ ὄλικῶν γαιώδους βάσεως. Τῆς κατηγορίας ταύτης διακρίνομεν δύο εἰδη α') τὰ διὰ σκύρων ἐκ φυσικῶν λίθων καὶ πίσσης κατασκευαζόμενα, εἰον τὸ βραβευθὲν λ. χ. σύστημα τοῦ Ἐλβετοῦ Aeberli κτλ. β') τὰ διὰ σκύρων ἐκ τεχνητῶν λίθων καὶ

πίσσης κατασκευαζόμενα, οἷον τὸ βραβευθὲν σύστημα τοῦ Ἀγγλου ἀρχηγανικοῦ τοῦ Notingham κ. Hooley. Διὰ τοῦ ἡμετέρου συστήματος προστίθεται δευτέρα κατηγορία πισσομακαδάμ, τῶν ὅποιων τὰ σκύρα ἀποτελοῦνται ἐκ λίθων τεχνητῶν μεταλλικῆς βάσεως, καὶ ἵδια τῶν προερχομένων ἐκ τῆς ἔκκαμψεως τοῦ γαληνίτου, οἵτινες ἐν μεγίστῃ ποσότητι ἀπορρίπτονται ὡς ὄχρηστον ὄλικὸν παρὰ τὰς καμίνους τῆς ἔκκαμψεως ἀπανταχοῦ τοῦ κόσμου.

Οὕτω τὰ πισσομακαδάμ, ἀτινα κατὰ τοὺς Ἀγγλους, καὶ καθ' ἡμᾶς θὰ ἀντικαταστήσωσι βαθμηδὸν τὸ παλαιὸν μακαδάμ, θὰ διακρίνωμεν τοῦ λοιποῦ εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας, ὑποδιαιρουμένας εἰς εἰδη, 1^{ον} πισσομακαδάμ γαιώδους βάσεως, 2^{ον} πισσομακαδάμ μεταλλικῆς βάσεως.

Ἐν Αὐστρίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἐλβετίᾳ καὶ ἵδια ἐν Ἀγγλίᾳ, ἥρξαντο κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη νὰ ἐπεκτείνωνται τὰ διάφορα εἰδη τῶν πισσομακαδάμ τῆς 1ης κατηγορίας δηλαδὴ ἐκ σκύρων προερχομένων ἐκ λίθων φυσικῶν καὶ τεχνητῶν γαιώδους βάσεως, μεμιγμένων μετὰ πισσώδους παρασκευάσματος ὄνομαζομένων tarmacadam (πισσομακαδάμ) σχηματίζεται διὰ σκύρων διαστάσεων 0,05, ἐκ φυσικοῦ λίθου, τὰ ὅποια θερμαίνομεν, καὶ ἐμβαπτίζομεν εἰς πίσσαν ἐπίσης θερμὴν (80%), (σύστημα Γαλλικόν), ἡ ἀπλῶς μετὰ πίσσης ἀναδεύωμεν (σύστημα Αὐστριακόν), θέτομεν εἰς σωροὺς ἐπὶ τινα χρόνον, καὶ κατόπιν τὰ διαστρώματα, καὶ τὰ κυλινδροῦμεν μετ' ἀναλόγου συνδετικῆς ὄλης.

Τὸ tarmac (πισσομάκ) σχηματίζεται ἐν γενικαῖς γραμμαῖς δύποις καὶ τὸ πισσομακαδάμ, μὲ τὴν διαφορὰν διτι τὰ σκύρα προέρχονται ἐκ λίθων τεχνητῶν γαιώδους βάσεως (laitiers).

Τὰ ὁδοστρώματα ταῦτα δὲν ἔχουσι τὴν στερεότητα, ἵνα ἔχει τὸ ἡμέτερον σκωριοῦχον πισσομακαδάμ (scorie-tarmacadam), διότι ἀπλούστατα ἡ μεταλλικὴ σκωρία τοῦ γαληνίτου εἶναι ὄλικὸν ἀσυγκρίτως σκληρότερον, εἰδικοῦ βάρους 3,12 ἔως 3,25 καὶ στερεότερον τοῦ φυσικοῦ καὶ τεχνητοῦ λίθου γαιώδους βάσεως (laitiers), οὓς μετατρεπίζονται εἰς τὰ πισσομακαδάμ καὶ πισσομάκ.

Ἡ χημικὴ ἀνάλυσις τῆς μεταλλικῆς σκωρίας τοῦ γαληνίτου ἔδωσε τὰ ἔξης ἀποτελέσματα

Πυριτικὸν δὲν (silice)	28—35
"Αργιλλος (argile)	6—8
"Ασβεστος (chaux)	12—16
Μαγνησία (magnesie)	2—3
Σίδηος (fer)	17—23
Μαγγανίσιον (manganese)	2—3
Κασσίτερος (etain)	3—5
Μόλυβδος (plomb)	0,5

Ἡ χημικὴ δὲ ἀνάλυσις τοῦ τεχνητοῦ λίθου γαιώδους βάσεως (laitiers), ἐξ οὗ κατασκευάζουσιν ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ πισσομάκ (tarmac) εἶναι ἡ ἔξῆς

Πυριτικὸν δέξιν (silice)	44—57
Ἄλλουμινον (allumine)	17,
Ἄσβεστος (chaux)	28,00
Μαγνησία (magnesie)	1,7
Σίδηρος (fer)	2—6

Ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν συστατικῶν, ἀπίνα ἀποτελοῦσι τὴν σκωρίαν, καὶ τὸν γαιώδη τεχνητὸν λίθον (laitier) ποριζόμεθα ἔνα ἔτι κύριον λόγον τῆς ὑπεροχῆς τῆς σκωρίας, ὃς πρός τε τὴν ἀντοχὴν καὶ τὴν διάρκειαν. Ἡ σκληρότης τοῦ ὑλικοῦ τούτου, καὶ ἡ μεγάλη ποσότης τοῦ σιδήρου, ἥν περιέχει, συντελοῦσι τὰ μάλα εἰς τὴν τοιαύτην ὑπεροχήν, καὶ δίδουσι τῷ ὅντι ὄντος στρῶμα κυριολεκτικῶς σιδηροπαγές.

Εὐκόλως λοιπὸν συμπεραίνει τις ὅτι ὄντι ὄντος στρῶμα κατασκευαζόμενον διὰ τῆς μεταλλικῆς σκωρίας τοῦ γαληνίτου, ἐν συνδυασμῷ μετὰ πίσσης ἢ ἀσφάλτου, ἔστει πάντως διαρκέστερον, καὶ στερεότερον, καὶ τοῦ πισσομακαδάμ, καὶ τοῦ πισσομάκ, ἀμφοτέρων ἀποτελουμένων ἔξιλικῶν μᾶλλον εὐθρίπτων.

Μέχρι τοῦτο διὰ τὴν Ἑλλάδα τούλαχιστον διά τῆς μὴ χρησιμοποιήσεως τῆς σκωρίας ταῦτης, ἥτις εὑρηται ἐρριμένη ὡς ἄχρηστος εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Λαυρίου εἰς ἔκατομμύρια τόννων (4000000), εἰς ὄντος διάστρωματα, ἥτο καθ' ἥμας, ἀφ' ἐνὸς δ ἐκ τοιούτου ὑλικοῦ παραγόμενος μεταλλικὸς κονιορτός, εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ ὄποίου εὐνοϊκῶς ἐπιδρᾷ ἡ ἀλλοίωσις ἥν τὸ ὑλικὸν τοῦτο ὑφίσταται ὅταν γυμνὸν εἴναι ἔκτεθειμένον εἰς τὴν ἀτμοσφαιρικὴν ἐπήρειαν, καὶ ἀφ' ἐτέρου ἡ ἔλλειψις τῆς ἐλαστικότητος τοῦ ἐκ τοιούτου σκληροῦ μετὰ αἰχμηρῶν κόψεων ὑλικοῦ, ἀνέν συνδυασμοῦ πρὸς τὴν πίσσαν καὶ ἀσφαλτον, ὄντος στρῶματος.

Τὰ δύο ταῦτα μειονεκτήματα ἀποφεύγομεν διὰ τῆς ἀναμίξεως μετὰ τῆς σκωρίας πίσσης ἢ ἀσφάλτου εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ὄντος στρῶματος ἥμῶν, καὶ ἀπομένει μόνον τὸ οὐσιῶδες πλεονέκτημα τῆς μεγάλης στερεότητος, τῆς μεταλλικῆς σκωρίας, ὑπερβαινούσης κατὰ τὴν στερεότητα πᾶν ἔτερον ὑλικόν, τοῦ ὄποίου ἐγένετο μέχρι τοῦτο χρῆσις διὰ ὄντος στρῶματα μακαδάμ, εἴτε ἐκ φυσικοῦ, εἴτε ἐκ τεχνητοῦ λίθου. "Οταν ἔσκερθην νὰ ἀποφύγω τὸ δύο σπουδαῖα μειονεκτήματα τῆς σκωρίας, τὰ ἄνω μηνημονευθέντα, διὰ τῆς ἀναμίξεως μετὰ αὐτῆς πίσσης, εἴχον πάντοτε τὸν φόβον, ὅτι ἡ ἀπόρροφησις, ἡ μᾶλλον ἡ πρόσφυσις αὐτῆς μετὰ τῆς σκωρίας, ἔνεκα τῆς λείας, καὶ ὑελώδους θραυσιγενοῦς

ἐπιφανείας αὐτῆς θὰ ἦτο δύσκολος ἐν τούτοις αἱ συγκριτικαὶ δοκιμαὶ τὰς δοποίας ἔξετέλεσα τὸν μῆνα Ὁκτωβρίου τοῦ 1909 ἀπέδειξαν, ὅτι ἡ πρόσφυσις (adherence) ἡ ἀπορρόφησις τῆς πίσσης, θερμῆς εἰς 75° Κελσίου, ὑπὸ μὲν τῶν συνήθων ἀσβεστολιθικῶν σκύρων ἀνῆλθεν εἰς 40 χιλιόγρ. τὸ κ. μ. ἡ δὲ ἀπορρόφησις ὑπὸ σκύρων ἐκ σκωρίας ἀνῆλθεν εἰς 36 χιλιόγρ. κατὰ κ. μ. διπερ ἀποτελεῖ ἐπαρκῆ βαθμὸν ἀπορρόφησεως διὰ δόδστρωμα.

Τὸ εὐτιγές τοῦτο ἀποτέλεσμα, καίτοι μετά τίνος δειλίας ἐποιησάμην τὸ πείραμα, τὸ ἀνέμενον πάντοτε διότι ἐγνώριζον ἐκ τῶν σχετικῶν πειραμάτων τῶν γενομένων ἐσχάτως ἐν Παρισίοις, ὅτι διαθέμας τῆς προσφύσεως τῆς πίσσης μετὰ διαφόρων ὑλικῶν, είναι ἀντιστρόφως ἀνάλογος τοῦ βαθμοῦ τῆς ὑγροσκοπικῆς καταστάσεως αὐτῶν, καὶ ὅτι ἐν τῇ σκωρίᾳ οὐδὲ ἔχοντος ὑγρασίας, εἴτε ἐν μηχανικῇ, εἴτε ἐν χημικῇ ἀναμίξει ἐνυπάρχει ἐνῷ διὰ πάντα φυσικὸν λίθον είναι γνωστὸν ὅτι οὗτος περικλείει 3—6 % ὕδωρ μηχανικῶς ἥνωμένον μετ' αὐτοῦ, ἐκτὸς τοῦ χημικῶς ἥνωμένου τοιούτου».

("Ἐπεται συνέχεια.)

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΜΥΡΙΣ

"Ομιλία γενομένη ἐν τῷ Διεθνεῖ Συνεδρίῳ τῆς μεταλλείας, μεταλλουργίας, ἐφηρμοσμένης μηχανικῆς καὶ ἐφηρμοσμένης γεωλογίας ἐν Düsseldorf 1910.

"Ομιλοῦντες περὶ Νάξιας σμύριδος ἐννοοῦμεν πέτρωμα κοκκῶδες, τεφρόμελαν καὶ βαρύ, τὸ ὄποιον φέρεται ἐν τῷ ἐμπορίῳ καὶ χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ βιομηχανίᾳ. 'Άλλ' ἡ Νάξος, ὡς καὶ ἄλλαι Κυκλαδικαὶ νῆσοι, ἐγκλείουσι καὶ πολλὰς ἄλλας σμυριδικὰς παραλλαγάς, αἴτινες είνε ἄγνωστοι, πλὴν δὲ λίγων ἀνακοινώσεων ἐπ' αὐτῶν¹. Δὲν ἐκμεταλλεύονται, οὐχὶ διότι πολ-

1. Σ. Α. Παπαβαπτίσιου, Α'.) Περὶ τῆς Γεωλογίας τῆς Νάξου καὶ τῶν σμυριδικῶν κοιτῶν αὐτῆς. Προκαταρκτικὴ ἀνακοίνωσις. Αἱ σμυριδικαὶ κοίται. 'Αρχιμήδης, ἔτος Ζ', 1905—1906, σ. 77—81. 'Ανάλυσις ἐν Geol. Centralbl., τόμ. VIII, ἀρ. 255.

Τοῦ αὐτοῦ, Γ'.) 'Η νῆσος Ἡρακλειά καὶ ἡ σμύρις αὐτῆς. 'Αρχιμήδης, ἔτος Ζ', 1906—1907, σ. 64—70. 'Ανάλυσις ἐν Geol. Centralbl., τόμ. VIII, ἀρ. 1516.